

Pensum:

- Henrik Zahle, Dansk forfatningsret, studieudgave. Christian Ejlers' Forlag, 2007

Noter til Hans Zahle: Dansk forfatningsret – studieudgave	6
Kapitel 1: Forfatningsretten – s. 21-32	6
1.1 Hvad er forfatningsret.....	6
Kapitel 3: Grundlovsændring – s. 33-41	7
3.1 Indledning.....	7
3.2 Grundlovsprocedure (grundlovens §88).....	7
3.3 Forskelle fra lovproceduren.....	7
3.4 Hvad kan gennemføres i grundlovsform	8
3.5 Hvad skal gennemgøres i grundlovsform	8
3.6 Grundlovsændrede love.....	8
3.7 Grundlovsudfyldende lov.....	8
3.8 Overvejelser om grundlovsreform.....	8
Kapitel 4: Retskilder – s.42-54.....	9
4.1 Indledning.....	9
4.2 Forfatningsretlige retskilder	9
4.3 Fra retskilde til en beslutning	9
Kapitel 5: Grundlovsfortolkning – s. 55-74	10
5.1 Indledning.....	10
5.2 Teksten	10
5.3 Fortolkeren.....	10
5.4 Fortolkningssituationen	11
5.5 Fortolkningens funktion.....	11
5.6 Fortolkningsprincipper.....	11
5.7 Enkelte fortolkningsorganer	12
5.8 Fortolkning og politik.....	12
Kapitel 10: Vælgerne.....	13
10.1 Vælgerne i demokratiet.....	13
10.2 Valgretten.....	13
10.3 Kredsinddeling	13
10.4 Mandattal og mandatplacering	14
10.5 Kandidatopstilling.....	14
10.6 Mandatfordeling	14
10.7 Færøerne og Grønland.....	14
10.8 Valgets organisation	14
Kapitel 12: Folketinget – s. 77-115	15
12.1 Indledning	15
12.1 Konstitution.....	15
12.3 Folketingsperiode	16
12.4 Folketingets plenum	16
12.5 Folketingsudvalg.....	16
12.6 Folketingets valg af medlemmer til nævn og råd m.v.....	17
12.8 Valgbarhed	17
12.9 Overbevisning	18
12.10 Beskyttelse mod tiltale og fængsling	18
12.11 Folketingsmedlemmers ytringsfrihed	19
12.12 Folketingsmedlemmers retlige stilling	20
Kapitel 13: Regeringen – s. 116-129	21
13.1 Regering og ministre	21

2. <i>International ret i dansk ret</i>	75
3. <i>Fortolkning, formodning og instruktion – og international ret</i>	75
4. <i>International ret i national ret</i>	76
5. <i>Ekskurs: Anden national ret som retskilde</i>	78
Kapitel 51: <i>Traktater</i>	79
1. <i>Indledning</i>	79
2. <i>På Danmarks vegne</i>	79
3. <i>Kompetente personer</i>	79
4. <i>Folketingets kontrol</i>	79
5. <i>Materielretligt grundlag</i>	80
6. <i>Opfyldelse/efterlevelse</i>	80
7. <i>Offentliggørelse</i>	81
8. <i>Ikrafttræden</i>	81
Kapitel 53: <i>Supranationale organisationer</i>	82
53.1 <i>Indledning</i>	82
53.2 <i>Nogle principielle synspunkter</i>	82
53.3 <i>Grænseproblemer</i>	84
53.4 <i>Betingelser for tilslutning</i>	84
53.5 <i>Procedure</i>	86
53.6 <i>Ændringer af en supranational organisation</i>	86
53.7 <i>Udtræden</i>	87
Kapitel 54: <i>Den Europæiske Union</i>	88
1. <i>Dansk medlemskab</i>	88
2. <i>EU-rettens virkemidler</i>	88
3. <i>EU-retten i dansk ret</i>	88
4. <i>Danmarks indflydelse på EU</i>	89

Kapitel 5: Grundlovsfortolkning – s. 55-74

5.1 Indledning

Da Grundlovens tekst er kort, ofte gammel og svær at ændre, kan det medføre en øget betydning af de politiske faktorer ved fortolkningen, da grundloven kan være svær at tyde.

Som udgangspunkt bruges de samme fortolkningsmetoder som ved almindelig lovfortolkning, dog kan fortolkningen variere ved forskellige myndigheder. En grundlovsfortolkning er præget af nogen særtræk, der har betydning for hvordan fortolkningen skal foregå.

5.2 Teksten

Indhold

Grundloven indeholder en regulering af statens politiske organer, samt omtaler menneskerettighederne.

Alder

Trods den gældende grundlov er dateret d. 5. Juni 1953, går mange af grundlovsbestemmelserne tilbage til den første grundlov i 1849. Grundlovsbestemmelserne skal forstås i en sammenhæng med samtiden, hvor de stammer fra. Det betyder altså, at fortolkningen af Grundloven skal ske i overensstemmelse med samfundsudviklingen.

Summarisk regulering

Mange grundlovsbestemmelser indeholder kortfattede reguleringer af emner, der er særdeles komplekse. Dette giver en begrundelse for, at en fortolkning skal finde sted.

International sammenhæng

Flere af grundlovsbestemmelserne er inspireret af andre staters forfatninger, hvilket indebærer, at en forståelse og fortolkning af danske bestemmelserne skal ske i international sammenhæng og udvikling.

Eksempel: I dommen U1998.800H tog Højesteretten hensyn til den tyske Forfatningsdomstols praksis i forhold til grundlovens §20.

Grundlovens forudsætninger

Grundlovsregulering kan tage sigte mod at skabe forandring. Reguleringen angiver mål og midler for forandring. Desuden kan en grundlovstekst indeholde stadfæstende regulering af den tilstand, som reguleringen indgår i, som den ikke ønsker at forandre – disse omtales i grundlovens forudsætninger.

Såfremt en forudsætning er bindende, kræves der en grundlovsændring at fravige den.

Der er en sammenhæng mellem demokrati og grundlov. I henhold hertil er der tvivl om, hvorvidt demokrati er en forudsætning for eller følge af grundloven. Anses demokrati for at være en forudsætning for grundloven, vil der kræves en grundlovsændring for gennemførelse af en andens styreform.

5.3 Fortolkeren

Grundlovsfortolkning udvikles af domstole, forvaltningen og lovgivningsmagte.

Domstole

En grundlovsfortolkning kan blive aktuel ved hvilken som helst domstol, og der er altså ikke en speciel forfatningsdomstol, der har til opgave at gøre dette. Domstolene skal efterprøve, hvorvidt en lov er grundlovsstridig og tilsidesætter den.

3. Ytringer fremsat i forbindelse med personlige drøftelser mellem FT-medlem og ikke medlem.
4. Ytringer fremsat i Statsministerens ugelige pressemøde.
5. Ytringer fremsat i privat regi.

Et referat, altså direkte gentagelse, af et Folketingsmedlems ytring i Folketinget er omfattet af beskyttelsen.

Ved videre udtagelse udenfor Folketinget, har medlemmet større risiko for ansvar.

1. Trækker udtalelsen tilbage
2. Vedstå udtagelsen → Stadig beskyttet
3. Gentage udtalelsen → Stadig beskyttet
4. Uddyber udtalelsen med yderligere injurier eller andre ulovlige bemærkninger → Ikke beskyttet.

Beskyttelsen

Hvis en ytring er omfattet grl §57, 2 pkt. kan denne ikke drages til ansvar uden Folketingets samstykke. Det betyder altså, at Folketingsmedlemmet ikke kan tiltales til staf eller erstatning både i forbindelse med offentlig- og privatsagsoprettelse.

Mortifikation: ... Spørg Sandra

Personkreds

Beskyttelsen gælder folketingsmedlemmer. Denne beskyttelse gælder også efter mandatets ophør for ytringer fremsat mens medlemmet har siddet i Folketinget. Beskyttelsen gælder ikke ministre, der ikke er medlemmer af Folketinget.

Samstykke

Samtykket gives af Folketinget. Dette sker i praksis aldrig.

12.12 Folketingsmedlemmers retlige stilling

Folketinget er ukrænkeligt jf. Grl §34. Folketingsmedlemmers vederlag fastlægges i folketingslovens kapitel 14, jf. Grl §58.

Folketingsformanden kan indkalde et folketingsmedlem til orden på baggrund af ytringer, der er utilbøjelige jf. FFO 29, stk. 2. I denne forbindelse kan folketingsformanden fratage folketingsmedlemmet ordet i forbindelse med det pågældende emne i op til 14 mødedage.

Lovforslaget bortfalder

Ved nyvalg og folketingsårets udgang bortfalder alle lovforslag, der ikke er endeligt vedtaget jf. Diskontinuitetsprincippet i grl §41, stk. 4.

Vedtagelse

Lovforslaget kan endeligt vedtages efter tredje behandling. Et endeligt vedtaget lovforslag skal underskrives af Folketingsformanden og en tingssekretær – derefter sendes det til statsministeren jf. FFO §13, stk. 5.

For at et vedtaget lovforslag kan få lovkraft, skal det stadfæstes af regenten jf. Grl §22, 1 pkt.

21.8 Folketingsbehandlingens juridiske betydning

Behandlingens juridiske betydning ligger primært i, at den resulterer i en lovtekst, der har et Folketingsflertal bag sig.

Lovgivningsprocessen efterlader, udover lovteksten, forarbejder, der får retskildemæssig betydning for betydningen af reguleringen på senere tidspunkt. I almindelighed kan forarbejder ikke fører til resultater, der strider imod lovens ordlyd.

Kapitel 26: Folketingsbeslutninger – s. 174-188

En folketingsbeslutning er enten en beslutningsvedtagelse eller beslutninger, der vedtages efter 2 behandlinger i plenum.

26.1 Indledning

Folketingsbeslutninger kræver kun tilslutning fra Folketinget ved vedtagelsen, og kan derfor gå imod regeringens holdning.

26.2 Særligt hjemlede beslutninger – Eksempler

Hjemmel til folketingsbeslutninger findes i grundloven, almindelig lov og folketingets forretningsorden.

Folketingets forretningsorden fastsættes alene af Folketinget jf. grl §48. Det er Folketinget, der afgør gyldigheden af folketingsmedlemmernes valg, og et medlem har mistet sin valgbarhed jf. grl §33.

Folketinget nedsætter stående udvalg jf. ffo §7, og vælger det udenrigspolitiske nævn jf. grl §19, stk. 3, samt en række andre udvalg. Desuden træffer Folketinget beslutninger om et lovforslags overgangs fra første til anden behandling.

Folketingets tilsyn med regeringens udenrigspolitiske nævn sker i form af samstykke til indgåelse af traktater jf. grl §19 – suverænitetssafgivelse efter §19 skal ske med samstykke fra folketinget.

Tiltale mod en minister rejses af Folketinget jf. grl §16, og vedtages sådan en mistillid, skal ministeren gå af jf. grl §15

26.3 Ikke særligt hjemlede beslutninger

Folketinget træffer også beslutninger om områder, der ikke er udtrykkeligt reguleret:

Regulering:

Folketinget kan, gennem folketingsbeslutninger, opfordre eller pålægge regeringen at udarbejde et lovforslag af nærmere angivet indhold.

Desuden kan et beslutningsforslag også opfordre til en gennemførelse af en administrativ regulering.

Administrative afgørelser eller foranstaltninger:

Folketinget kan, gennem folketingsbeslutninger, opfordre regeringen til eller pålægge den at gennemføre en administrativ afgørelse eller undersøgelser

Domstolene:

Folketinget kan, gennem folketingsbeslutninger, opfordre domstolene til fx at anvende alternative frihedsstraffe som fx samfundstjeneste.

Andre myndigheder:

Folketinget kan, gennem folketingsbeslutninger, rette henvendelser til andre myndigheder som fx statsrevisionen og finansudvalget.

Parlamentarisk grundlag:

Et folketingsbeslutningsforslag fremsættes ofte af folketingsmedlemmer uden for regeringen, og vedtages såfremt der er flertal for det.

Desuden kan regeringen også fremsætte forslag om beslutninger – vedtages ofte.